

Al·locució pronunciada en motiu de la recepció del premi de literatura de la ciutat lliure hanseàtica de Bremen

PAUL CELAN (1958)

Traducció: ARNAU PONS

Denken [pensar] i *Danken* [agrair] són paraules que en la nostra llengua tenen un sol i mateix origen. Qui vulgui anar darrere del seu sentit es mourà en l'àmbit de significació de «gedenken» [recordar], «eingedenk sein» [tenir present], «Andenken» [record], «Andacht» [commemoració, recolliment]. Permetin vostès que sigui des d'aquí que els expressi el meu agraïment.

El paisatge d'on vinc —per quines voltes!, ¿però existeixen de debò les voltes?—, el paisatge d'on vinc per trobar-los els hauria de ser desconegut a la majoria de vostès. És aquell paisatge en què van trobar llar una part gens menyspreable de les rondalles khassídiques que Martin Buber ens ha contat a tots de bell nou en alemany. Era —si encara puc completar aquest esbós topogràfic amb allò que just ara se m'apareix davant dels ulls, des de molt lluny—, era una contrada on vivien persones i llibres. Va ser allà, en aquella antiga província de la monarquia dels Habsburg, ara caiguda en una manca d'història, va ser allà que per primera vegada va venir fins a mi el nom de Rudolf Alexander Schröder: arran de la lectura de l'*Oda amb la magrana* de Rudolf Borchardt. I així doncs, també va ser allà on, per a mi, Bremen va anar guanyant-se un perfil: amb la forma de les publicacions de la *Bremer Presse*.

Però Bremen, que es feia avinent, com a tocar de mà, amb els llibres i els noms d'aquells que n'escrivien i n'editaven, mantenia el ressò del que és inaccessible. El que era accessible, i prou lluny que era, allò a què

es podia accedir es deia Viena. Vostès saben prou bé quines van ser, durant anys, les condicions a què es va veure sotmesa aquesta accessibilitat.

Assequible, propera i sense perdre's, ha quedat, enmig de tot el que s'ha perdut, una sola cosa: la llengua.

Ha quedat ella, la llengua, sense perdre's, sí, malgrat tot. Però aleshores li ha calgut passar a través de la seva pròpia manca de respostes, a través d'un terrible mutisme, a través de les mil tenebres d'un discurs portador de mort. Hi ha passat, sense que li poguessin treure ni una sola paraula sobre el que ha succeït; tot i que tanmateix ha travessat aquest succeïment. Ha passat a través seu i ha pogut de nou tornar al dia, «enriquida» per tot això.

És en aquesta llengua que, durant aquells anys i els anys que han seguit, he mirat d'escriure els meus poemes: per parlar, per orientar-me, per escatir on em trobava i cap a on em volia conduir tot això, per projectar-me realitat.

Ha estat —vostès ja ho veuen— esdeveniment, moviment, ser de camí, ha estat la temptativa de fer-se amb una direcció. I quan em pregunto pel seu sentit, crec que cal que em digui que en aquesta qüestió també hi parla la qüestió del sentit de les agulles del rellotge.

Perquè el poema no és intemporal. Fa sorgir, certament, una pretensió d'infinitud, mira d'actuar a través del temps —a través seu, i no saltant pel seu damunt.

El poema, pel fet de ser una forma d'aparició del

llenguatge i, per tant, dialògic en la seva essència, pot ser un missatge dins d'una ampolla que s'envia amb la convicció —no sempre gaire esperançada, certament— que en qualsevol lloc i en qualsevol moment pugui ser arrossegat fins a la riba, tal vegada la riba del cor. Els poemes, d'aquesta manera, també són de camí: es dirigeixen cap a alguna cosa.

Cap a què? Cap a una cosa que està oberta, que és ocupable, cap a un tu potser abastable amb la paraula, cap a una abastable realitat.

Són aquestes —em penso— les realitats que

interessen el poema.

I crec també que un seguit de reflexions com aquestes no tan sols acompanyen els meus propis esforços, sinó també els d'aquells altres poetes de la generació més jove. Són els esforços de qui, sobrevolat d'estrelles, que són obra humana, i vivint a desclòs en un sentit fins ara del tot insospitat, i, per tant, veient-se en l'espai obert i lliure de la manera potser més inquietant i sinistra, va cap al llenguatge amb tota la seva existència, ferit de realitat i en cerca de realitat.

Conversa amb un àngel

A partir de *Demian* de Hermann Hesse

ALBERT MESTRES

53

Per la Bruna

—¿Per què ho dius? Jo no sóc cap àngel.

—Perquè ets bell, més bell que cap humà de carn i ossos, més bell que cap cosa sobre la terra, perquè el temps no et corromprà, perquè el teu esperit no està sotmès a les febleses humanes, perquè la teva puresa és irreductible. Perquè voles.

—Jo no sóc pur.

—Sí, ets pur perquè no negocies amb les lletgeses de la vida.

—Jo no sóc bo.

—¿I qui diu que els àngels hagin de ser bons? És el mal de la teva puresa: no hi ha Bé i Mal. Ni tan sols hi ha lluites d'oposats.

—Doncs jo veig arreu que...

—És un problema biològic. La vida funciona a partir d'un sistema binari d'informació que s'aplica a tots els seus aspectes. Les corretges de transmissió d'informació adopten sempre el sistema que s'expressa matemàticament amb el positiu i el negatiu o els dígitos 1 i 0, que vol dir marcat i no marcat. Però la vida no és més que una ínfima manifestació de l'engranatge còsmic. Des les espirals de l'ADN a la sinapsi neuronal, de la formació de molècules a la cristallització, de les mareas al dia i la nit. L'home, que viu en l'engany de la pròpia vida espiritual, trasllada el mecanisme omnipresent de la vida al terreny moral i carrega amb judicis de valor un simple sistema elemental de regulació d'informació, on informació és igual a vida possible.